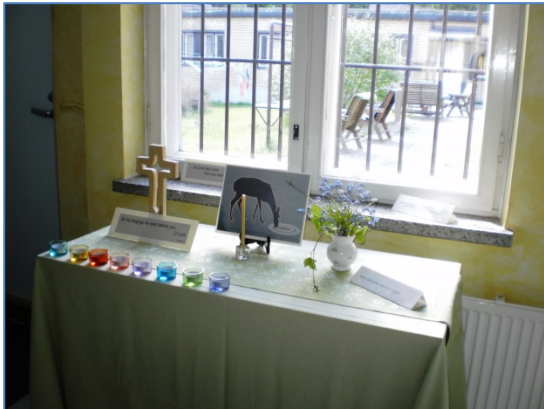

RETRIITTI Hämeenlinnan vankilassa

Onnistunut retriittitoiminnan pilotointi Hämeenlinnan vankilassa 31.05. – 07.06.2015

Hämeenlinnan vankilassa toteutettu ignatiaaninen kahdeksan päivän retriiti pohjautuu vanhaan kristilliseen hiljentymisen ja itsetutkiskelun tapaan. Retriitissä osallistujaa kutsutaan syvempään yhteyteen oman itsensä kanssa.

Altтари – taustalla ulkoilupiha

Retriittiin osallistujat: Retriittijaksolle hakuprosessi (liite 1) oli valtakunnallinen ja osastolle valittiin yhteensä kuusi vankeusrangaistustaan suorittavaa naisvankia; kaksi Turun vankilasta ja neljä Hämeenlinnan vankilasta. Hakijat täyttivät erillisen hakemuskäytöksen (liite 2), mikä toimitettiin lähettävän laitoksen lausunnolla Hämeenlinnan vankilan moniammatillisen tiimin käsiteltäväksi. Retriittiin valittujen naisvankien rikostausta vaihteli törkeisiin väkivalta-, huumausaine- ja omaisuusrikoksiin syyllistyneisiin. Osallistujista puolella oli ulkomaalaistausta, joten retriitin aikana käytettiin sekä suomen että englannin kieltä.

Retriitin ohjaajat: Retriitin ohjaajina toimivat pastorit Saku Toiviainen ja Marjatta Malmberg Suomen evankelis-luterilaisesta kirkosta. Molemmat ohjaajat tulivat vankilan ulkopuolelta, oman ingnatiaanisen retriitin ohjaajakoulutuksen sekä vankan kokemuksen retriittien vetämisestä.

Osastoinnista: Naisvangit asutettiin osastolle perjantaina, kaksi päivää ennen varsinaisen retriitin alkua, jolloin heillä oli mahdollisuus tutustua toisiinsa ja avo-osaston sääntöihin. Tuolloin naisille järjestettiin myös pieni info-tilaisuus Helenan ja Ullan toimesta.

Perjantaina ja lauantaina naisilla oli vielä lupa katsoa mm. televisiota, kuunnella radiota ja soittaa läheisilleen.

Retriitti kokonaisuudessaan toteutettiin Hämeenlinnan vankilan kahdella erillisellä avo-osastolla; naisvangit asuivat kesän ajaksi tyhjennetyllä miesten vapauttamisosastolla ja retriitin ohjaajat tutkintavankivanhemmille tarkoitettuna perheosastolla. Osastoja yhdisti rauhallinen sisäpiha, jossa retriittiläiset viettivät mielellään aikaa mietiskellen, lukien ja liikkuen.

Retriitistä: Naiset valmistautuivat retriittiin laskeutumiseen ja aloittivat varsinaisen retriitin sunnuntaina, kun retriittiohjaajat saapuivat paikalle. Retriitin päiväohjelma (liite 3) oli jaettu osallistujille ennakkoon.

Saku ja Marjatta saivat molemmat kolme henkilökohtaista ohjattavaa (*matkakumppania*), joiden kanssa he rakensivat yhdessä henkilökohtaisen ohjelman tuleville kahdeksalle päivälle.

Varsinainen retriitti käynnistyi yhteisellä aterialla sunnuntaina, jolloin naisilla oli vielä mahdollisuus keskustella ohjaajien kanssa. Tutustumisen ja retriittiin liittyvien käytänteiden selvittyä kokoonnuttiin kappeliin ja pastorien johdattamana hiljennyttiin Raamatun ääreen ja rukoukseen. Retriitti saattoi alkaa.

Yhteiset ruokailuhetket vietettiin vankien asuttamalla osastolla ja yhteiset palvelutilaisuudet ja ohjauskeskustelut retriittiohjaajien osastolla. Retriittiohjaajien osastolle oli rakennettu pieni kappeli, jonne kaikki kokoontuivat yhteiseen iltapalvelukseen. Siellä oli mahdollisuus myös omaan hiljaiseen rukoukseen.

Pieni kappeli

Retriittiläisten olohuone

Osaston hiljainen nurkkaus

Ohjauskeskusteluhuone

Mukana olleet opiskelijat ja retriittiin liittyvä opinnäytetyö: Perjantain info-tilaisuuden yhteydessä naisvangeille kerrottiin, että Hämeen Ammattikorkeakoulussa opiskelevat Heini Mankinen ja Jenni Yli-Pietilä tekevät opiskeluihinsa liittyvää lopputyötä Hämeenlinnan vankilassa järjestettävästä retriitistä. Naisilta tiedusteltiin halukkuutta osallistua opiskelijoiden järjestämään tutkimukseen ja siihen liittyvään taiteen tekemiseen (*"Naisvankien ignatiaaniseen retriittiin liittyvien odotusten kerääminen kuvan ja sanan kautta"*). Kaikki naiset suhtautuivat ehdotukseen avoimesti ja olivat innostuneesti mukana. Naiset myös allekirjoittivat luvan, jolla he antoivat hyväksyntänsä sille, että opiskelijat voivat ottaa heihin yhteyttä, tutkimukseen liittyen, myös retriitin jälkeen.

Opiskelija Jenni, retriittiohjaajat Saku ja Marjatta, opiskelija Heini Erään retriittiin osallistuneen vangin taidetta

Retriitin päättäminen: Retriitti alkoi sunnuntaina ja päättyi sunnuntaihin. Retriitin loppua juhliittiin mansikkakakulla ja kahvilla. Kaikki olivat positiivisesti yllättyneitä miten hyvin yhteistyö osastolla olikaan sujunut. Retriitin aikana ei ilmennyt lainkaan järjestyshäiriöitä ja päivät ”vain soljuivat”. Tunnelma oli lämminhenkinen ja rauhallinen, mutta myös eron hetkellä haikea, intensiivisen kuntoutumisjakson päätyttyä.

Erään vankeinhoidossa 30 vuotta työskennelleen rikosseuraamusmiehen mukaan hän ei ole koskaan uransa aikana vierailut naisosastolla, jonka ilmapiiri oli niin rauhallinen ja HILJAINEN.

Retriittiläiset tekivät retriitin aikana monia kauniita käsitöitä, kuvassa erään retriittiläisen kiitos retriittiohjaajille

”Thank God so much for His love, joy and peace with us in the retreat”- retriittiin osallistunut –

“Tällainen mahdollisuus pitäisi antaa jokaiselle vangille” – retriittiin osallistunut -

Tulevaisuuden suunnitelmat: Retriitin pilotointi Hämeenlinnan vankilassa oli onnistunut ja Hämeenlinnan vankila etsiikin mahdollisuuksia jatkaa retriitin hyödyntämistä säännöllisenä vangeille suunnattuna kuntouttavana toimintana.

Retriitin saama positiivinen palaute osoittaa, että retriitin kaltaiselle kuntouttavalle toiminnalle on tarvetta vankien keskuudessa. Retriitin ydin näyttääkin fokusoituvan itseensä tutustumiseen turvallisessa ammattilaisten ohjauksessa - hengelliseen meditaatioon, hiljaisuuteen ja rentoutumiseen stressittömässä miljöössä.

Ruotsin vankeinhoidossa retriittitoimitaa (*Klostrverksamhet*) on harjoitettu jo vuodesta 2001 alkaen ja se on muotoutunut jo vakiintuneeksi kuntouttavaksi ohjelmamuodoksi. Retriitin järjestämistä vangeille myös

Suomen vankeinhoidossa tukee Ruotsista saatujen rohkaisevien tulosten lisäksi pilotoinnistamme saadut myönteiset kokemukset sekä myös hengellisen toiminnan merkityksellisyyteen liittyvät tutkimustulokset.

Hengellisen toiminnan tärkeyttä ja perusteltua paikkaa vankeinhoidossa on selvitetty mm. kesällä 2015 julkaistussa Kirkkohallituksen ja Rikosseuraamusalan yhteisessä raportissa *Uskonnon harjoittaminen vankiloissa. Selvitys uskonnon harjoittamiseen vankiloissa liittyvistä kysymyksistä. Työryhmän raportti 30.04.2015*

[http://sakasti.evl.fi/julkaisut.nsf/8D2C787C7761FFAFC2257E5A002EDE21/\\$FILE/Uskonnonharjoittaminen%20vankiloissa.pdf](http://sakasti.evl.fi/julkaisut.nsf/8D2C787C7761FFAFC2257E5A002EDE21/$FILE/Uskonnonharjoittaminen%20vankiloissa.pdf)

Raportti kattaa laajasti vankien uskonnolliset tarpeet, vankiloiden hengellisen toiminnan sekä näihin liittyvät vankeinhoidolliset ja kirkolliset kysymykset. Raportin mukaan miesvangeista 80 prosenttia ja naisvangeista 90 prosenttia pitää taustaansa kristillisenä (koko väestöstä vastaavat luvut ovat 56 ja 66 prosenttia). Yli puolet miesvangeista ja kaksi kolmasosaa naisvangeista sanoo olevansa uskonnollisia ja haluaa olla yhteydessä omaan uskontokuntaansa vankila-aikana. Kolmasosa vangeista kokee vankeusaikana muutosta uskonnollisuudessaan ja hengellisyyden tulemistä tärkeämmäksi. Raportin tuloksista selviää edelleen, että oman uskontokuntansa toimituksia ja opetuksia pitää tärkeinä vielä useampi, 85–93 prosenttia vangeista. Tutkimuksen mukaan enemmistö vankiloiden johtajista pitää vankien tavoin tärkeänä, että vankilassa on päätoiminen sielunhoitaja ja että tarjolla on monipuolista hengellistä toimintaa. Johtajien mukaan tämä vaikuttaa kaikkien vankien ja koko vankilan hyvinvointiin (*Kirkon tiedotuskeskus ja Rikosseuraamuslaitos tiedottavat 05.06.2015, Kirkon tiedotuskeskuksen julkaisema uutinen, 05.06.2015.*)

Raportin vastaavan tutkijan, Sami Puumalan mukaan:

”Sankarilliset uskoontulotarinat eivät anna oikeaa kuvaa vankien uskonnollisuudesta. Vankien enemmistön uskonnollisuus on hiljaista, mutta vahvaa. Siihen sisältyy perinteistä suomalaista uskonnollisuutta, joka on aktiivitilassa” (Valomerkki, 25.05.2015).

Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen aluekeskus antoi Helenalle ja Ullalle mahdollisuuden vieraillla Ruotsin Kumlan vankilassa kesäkuussa 2015, oppiakseen lisää tästä tärkeästä kuntouttavasta ohjelmasta. Ruotsin matkasta kertova raportti erillisenä matkakertomuksena (liite 4).

Heinin ja Jennin laatima tutkimus (*”Hiljaa hyvä tulee. Vankilaretriitin järjestämisen prosessi ja kokemukset”*) tullaan esittelemään Fefi-seminaarissa Tampere talolla 24.09.2015 (tutustu FEFI Platformiin tästä: <http://www.euro-cides.eu/FEFI/news/news.php?arch=1>) sekä lokakuussa 2015 Hämeenlinnan vankilassa järjestettävässä retriittitoiminnan suunnittelu- ja kehittämiskokouksessa.

Vastaamme mielellämme lisäkysymyksiin.

Lämmin kiitos teille kaikille, jotka mahdollistitte retriitin toteutumisen!

Helena Käkelä / LSRA/Arke

Ulla Sundholm / Häv